

ANGELO SCARANO

NOVÉ SRDCE, NOVÝ ŽIVOT

Občerstvení pro duši na dobu postní a velikonoční

Nové srdce, nový život

A N G E L O S C A R A N O

NOVÉ SRDCE,
NOVÝ ŽIVOT

Občerstvení pro duši na dobu
postní a velikonoční

KARMELITÁNSKÉ NAKLADATELSTVÍ

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Scarano, Angelo, 1971-

Nové srdce, nový život : občerstvení pro duši na dobu postní a velikonoční / Angelo Scarano. – V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2024. – 305 stran
Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s.r.o.

ISBN 978-80-7566-487-7 (brožováno)

* 27-565.4 * 27-565.54 * 27-232/-236 * 27-282 * 27-247 * 27-184 * 27-583 * 27-534.3
* 27-4 * 272-1/-9 * 2-474-256-277 * 2-231 * 27 * (0:82-97) * (0:82-4) * (035)

- postní doba – křesťanské pojetí
- velikonoční doba – křesťanské pojetí
- biblické texty
- liturgické texty
- evangelia
- Bůh a člověk – křesťanské pojetí
- křesťanská meditace
- křesťanská modlitba
- křesťanský život
- učení katolické církve
- biblická interpretace
- biblické citáty
- denní četba
- náboženské texty
- úvahy
- příručky

27-5 - Liturgie. Křesťanské umění a symbolika. Duchovní život [5]

V textu se standardně užívá Český liturgický překlad Bible, není-li uvedeno jinak.
Zkratky pro jiné biblické překlady: ČEP – „Český ekumenický překlad“;
B21 – „Bible pro 21. století“.

© KatMedia, s. r. o., Praha, 2024

ISBN 978-80-7566-541-6

Lék, světlo, pokrm a nový život

Slovo na úvod

Spolu s adventem je postní doba silným liturgickým obdobím, protože silněji než jiná období burcuje k obrácení. Většina věřících proto usiluje o změnu, ať už chvilkovou, nebo trvalou. Není to však tak snadné, jak praxe ukazuje.

Na této cestě obrácení je Boží slovo velmi důležitým lékem, světlem a pokrmem. Lékem, protože uzdravuje naše neuspořádané sklony a postoje. Světlem, protože poukazuje na naše nemocné vztahy (k Bohu, k druhým, k sobě a k životu) a především na velkého Boha. Pokrmem, protože nám dává energii jít dál na dobrodružné cestě pouští s Bohem a za Bohem.

Velikonoční doba je oproti době postní „neznámou“. Ne že bychom nevěděli, o co v ní běží. Spíše si nevíme rady, jak ji prožít. Na rozdíl od postní doby, která má určité typické vnější projevy jako sebezápor (půst v nejširším slova smyslu), milosrdenství a zbožnost (křížová cesta a svátost smíření), nemá tak silný náboj ani rámeček. Navíc liturgické texty se jeví jako trochu jednotvárné, protože se čte polosouvisle jen ze Skutků apoštolů a z Janova evangelia; opět, během postní doby je jasnější gradace „od pouště ke Golgotě“. Právě z těchto důvodů může být o to přitažlivější se na ni zaměřit a objevit její nezaměnitelné kouzlo.

Jak chci ukázat na stránkách této knížky – velikonoční texty jednak posilují naši víru ve Vzkříšeného, jednak ukazují různé aspekty nového života přijatého ve křtu. V neposlední řadě se pak odhaluje, kdo je Duch Svatý a jak v nás působí. Není on snad „neznámým Bohem“? Není to tedy další důvod, proč se pustit do dobrodružství hlubšího poznání tohoto nerozlučného Ježíšova přítele, jak ho označuje Basil Veliký?

Angelo Scarano

Postní doba

Popeleční středa – Nechte se smířit s Bohem!

1. čtení: Jl 2,12–18

Nyní – praví Hospodin – obraťte se ke mně celým svým srdcem, v postu, nářku a pláči! Roztrhněte svá srdce, a ne pouze šaty, a obraťte se k Hospodinu, svému Bohu, neboť je dobrotivý a milosrdný, shovívavý a plný lásky, slituje se v neštěstí. Kdo ví, zda se neobrátl a neodpustí, nezanechá po sobě požehnání: obětní dar a úlitbu pro Hospodina, vašeho Boha? Na Siónu zatrubte na polnici, naříd'te půst, svolajte shromáždění, svolajte lid, zasvěťte obec, sezněte starce, shromážděte děti i kojence; ženich ať vyjde ze svého pokoje, nevěsta ze své ložnice! Kněží, Hospodinovi služebníci, ať pláčou mezi předsíní a oltářem a říkají: „Ušetř, Hospodine, svůj lid, nevydávej své dědictví v potupu, aby nad ním nevládli pohané!“ Proč se má mezi národy říkat: „Kdepak je ten jejich Bůh?“ Velkou láskou se Hospodin roznítil ke své zemi, smíloval se nad svým lidem.

Mezizpěv: Žl 51,3–4.5–6a.12–13.14+17

2. čtení: 2 Kor 5,20–6,2

Bratři! Jsme Kristovi vyslanci, jako by skrze nás napomínal Bůh. Kristovým jménem vyzýváme: Smiřte se s Bohem! S tím, který byl bez hříchu, jednal kvůli nám jako s největším hříšníkem, abychom my skrze něho byli spravedliví u Boha. Jako Boží spolupracovníci vás proto napomínáme, abyste nepřijali milost Boží nadarmo! Bůh přece říká: „V době příhodné jsem tě vyslyšel, v den spásy jsem ti pomohl.“ Hle, teď je ta „doba příhodná“, hle, teď je ten „den spásy“!

Evangelium: Mt 6,1–6.16–18

Ježíš řekl svým učedníkům: „Dejte si pozor, abyste nekonali dobré skutky okázale před lidmi, jinak nemáte odplatu u svého Otce v nebesích. Když tedy dáváš almužnu, nevytrubuj před sebou, jak to dělají pokrytci v synagogách a na ulicích, aby je lidé velebili. Amen, pravím vám: Ti už svou odplatu dostali. Když však dáváš almužnu ty, ať neví tvoje levice, co dělá tvoje pravice, aby tvoje almužna zůstala skrytá, a tvůj Otec, který vidí i to, co je skryté, ti odplatí.

A když se modlíte, nebuďte jako pokrytci. Ti se rádi stavějí k modlitbě v synagogách a na rozích ulic, aby je lidé viděli. Amen, pravím vám: Ti už svou odplatu dostali. Když se však modlíš ty, vejdi do své komůrky, zavři dveře a modli se k svému Otci, který je ve skrytosti, a tvůj Otec, který vidí i to, co je skryté, ti odplatí.

A když se postíte, nedělejte ztrápený obličej jako pokrytci. Ti totiž dělají svůj obličej nevzhledným, aby lidem ukazovali, že se postí. Amen, pravím vám: Ti už svou

odplatu dostali. Když se však postíš ty, pomaz si hlavu a umyj si tvář, abys neukazoval lidem, že se postíš, ale svému Otci, který je ve skrytosti; a tvůj Otec, který vidí i to, co je skryté, ti odplatí.

Biblické texty Popeleční středy jsou velmi úderné: není divu, vždyť udávají tón celé doby postní. Každé čtení má svůj vlastní akcent. Joel klade důraz na roztržení srdce neboli na vnitřní zkroušenost projevenou pláčem. Pavel vyzdvihuje moment smíření a evangelium tři klasické prostředky obrácení: zbožnost, sebezápor a skutky milosrdenství.

Zastavíme se u druhého čtení, přesněji u tématu „smíření“. Nově přijmout smíření (např. ve svátosti smíření před Velikonocemi) je vlastně cílem doby postní. K pochopení jeho hluboké podstaty poslouží malý jazykový exkurz: „smíření“ se v řeckém textu vyjadřuje slovem „katallagé“, které znamená také „změnu, proměnu“. Při skutečném smíření dochází totiž ke *změně* postoje: od nepřátelství k přátelství, od lhostejnosti k zájmu.

Smíření je především darem, vždyť Bůh smířil se sebou celý svět (v. 18.19). Z toho plyne silná výzva „nechte se smířit s Bohem“ (v. 20, je to v pasivním tvaru!) čili „nechte si odpustit“, „přijměte odpuštění“. Bůh mi nabízí smíření, které je zároveň silou ke změně a proměně. Není to Bůh, kdo se mění: on nikdy neměnil svůj vztah k člověku, jsme to spíš my, kdo díky jeho milosti můžeme nechat proměnit své vztahy.

Toto smíření se dotýká tří vztahů: je to smíření s Bohem, s druhými, se sebou. Je to smíření, které se dá chápat jako obrácení od *odcizení k přátelství* vůči Bohu i druhým (a vůči sobě). Například útěk před Bohem (před modlitbou) prozrazuje, že On není zrovna mým přítelem: pokud by to tak bylo, tak bych s ním rád pobýval!

V letošní postní době se můžeme nově učit umění přijmout odpuštění, a to s novou vděčností a radostí. Smíření proměňuje vztahy, protože mění člověka. Nové stvoření, nové vztahy!

K praxi

Ve kterých oblastech bys mohl zakusit smíření? Možná je to smíření se sebou (např. prožít do hloubky odpuštění stále se vracející viny, smíření se svými vlastnostmi) nebo smíření s druhým člověkem, který ti ubližuje. Nebo smíření s Bohem: odložení pocitu zahořklosti a vzteku, že ti nedával a nepomáhal, vědomé přijetí jeho plánu pro tvůj život.

Tyto oblasti zatížené „nesmířením“ můžeš nést v modlitbě právě v těchto dnech: s jistotou, že v Kristu máš dar smíření a pokoje.

Čtvrtek po Popeleční středě – Život, nebo smrt: vyvol si...**1. čtení: Dt 30,15–20**

Možíš pravil lidu: „Hled, předkládám ti dnes život a štěstí, smrt i neštěstí. Jestliže budeš poslouchat přikázání Hospodina, svého Boha, která já ti dnes prikazuji, a budeš milovat Hospodina, svého Boha, budeš-li chodit po jeho cestách a zachováš-li jeho přikázání, nařízení a ustanovení, budeš žít a rozmnožíš se a Hospodin, tvůj Bůh, ti požehná na zemi, do níž přicházíš, abys ji obsadil. Když se však tvé srdce obrátí a nebudeš poslouchat, dáš-li se svést, aby ses klaněl jiným bohům a ctil je, oznamuji vám dnes, že jistě zahynete a nebudete žít dlouho na zemi, kterou se chystáte obsadit, až přejdete Jordán. Nebe a zemi беру si dnes proti vám za svědka: Předkládám ti život, nebo smrt, požehnání, nebo kletbu. Vyvol si život, abys žil ty a tvoje potomstvo. Miluj Hospodina, svého Boha, poslouchej jeho hlas a lni k němu, neboť jen tak budeš žít a dlouho zůstaneš na zemi, o níž přísahal Hospodin, že ji dá tvým otcům Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi.“

Mezizpěv: Žl 1,1–2.3.4+6**Evangelium: Lk 9,22–25**

Ježíš řekl svým učedníkům, že Syn člověka bude muset mnoho trpět, že bude zavržen od starších, velekněží a učitelů Zákona, že bude zabit a třetího dne že bude vzkříšen. Všem pak řekl: „Kdo chce jít za mnou, ať zapře sám sebe, den co den bere na sebe svůj kříž a následuje mě. Neboť kdo by chtěl svůj život zachránit, ztratí ho, ale kdo svůj život pro mě ztratí, zachrání si ho. Vždyť co prospěje člověku, když získá celý svět, ale sám sebe zahubí nebo si uškodí?“

Doba postní je časem nového rozhodnutí... pro život. A obnoveného rozhodnutí proti smrti a všemu tomu, co k ní vede. Toto odhodlání pak vyjádříme před církví při obnovení křestního slibu o velikonoční vigílii.

Jasně „ne“ smrti znamená pojmenovat ty oblasti našeho života, kde se objevuje něco skomírajícího, jakási nekróza v počáteční fázi. Pojmenovat postoje, které jsou navyklé a nutkavé, ale nevedou k životu (např. trávit příliš mnoho času u počítače či na mobilu). Nezapomínejme, že se smrt vkrádá vždycky jako něco líbivého a lákavého: ovoce stromu poznání dobra a zla nebylo odpudivé, ale krásné. Až po okušení poznáváme, že to ovoce je otrávené a otravující, zkažené a kazící náš život. Stejně tak je to s různými postoji a vztahy – teprve po čase poznáváme, zda přináší život, nebo naopak.

Toto pravdivé poznání je prvním krokem, abychom se přiblížili k prameni života. Druhým krokem pak je „zapírání“ starého člověka neboli svého ega, které mi stále nabízí „to staré“. Rozpoznávat záludnosti starého člověka, onoho velkého „egoisty“ a „egomana“ skrytého v nás, je velkým uměním! Právě proto potřebujeme odstup od běžných hmotných věcí („půst“ v nejširším slova smyslu), abychom dobře viděli a rozlišovali projevy starého člověka. K tomuto rozlišování velmi pomůže duchovní průvodce (nemusí to být zpovědník!).

Zapírat sebe, svou falešnou identitu („své staré já“), stojí někdy velkou námahou, která se dá přirovnat k nesení kříže. Postní doba nás však ujišťuje, že Jeden nesl tento kříž před námi a nese ho s námi i dnes, jak říká Žalm 68,20: „Ať je Pán žehmán každý den, nosí naše břemena, Bůh, naše spása.“

K praxi

Svatý František Xaverský, velký misionář Dálného východu, přiznal, že právě dnešní evangelium „kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe“ bylo pro něj hnací silou k dokonalosti.

Zastav se nad tímto veršem, připomínej si ho během dne. A pros Ducha Svatého, aby ti ukázal, jak ho žít.

Pátek po Popeleční středě – O pravém postu

1. čtení: Iz 58,1–9a

Toto řekl Pán, Bůh: „Volej plným hrdlem, nepřestávej, jak polnice povznes svůj hlas! Vyčti mému lidu jeho nepravost, Jakubovu domu jeho hříchy! Neboť den co den mě hledají a usilují poznat mé cesty jako lid, který jedná spravedlivě a neopouští zákon svého Boha. Žádají ode mě spravedlivé soudy a touží po blízkosti Boha. ‘Proč se postíme, když to nevidíš, proč se trápíme, když na to nedbáš?’ Hle, v postní dny vyřizujete své záležitosti a trýzníte všechny své dělníky! Hle, k sváru a hádce se postíte a bijete zločinnou pěstí. Přestaňte se takhle postit, a váš hlas bude slyšet až do výšin. Je tohle půst, jaký se mně líbí, den, v němž se člověk umrtvuje? Sklonit hlavu jako rákos, ustlat si na žínici a prachu? Tohle nazveš postem, dnem milým Hospodinu? Či není půst, jaký si přeji, spíš toto: rozvázat nespravedlivá pouta, uvolnit uzly jha, utiskované propustit na svobodu, zlomit každé jařmo? Lámat svůj chléb hladovému, popřát pohostinství bloudícím ubožákům; když vidíš nahého, obléci ho, neodmítat pomoc svému bližnímu? Tehdy vyrazí tvé světlo jak zora, tvá jizva se

brzy zacelí. Před tebou půjde tvá spravedlnost a za tebou Boží sláva. Tehdy budeš volat, a Hospodin odpoví, křičet o pomoc, a on řekne: 'Zde jsem!'"

Mezizpěv: Žl 51,3–4.5–6a.18–19

Evangelium: Mt 9,14–15

K Ježíšovi přišli Janovi učedníci a ptali se: „Proč se my a farizeové postíme – ale tvoji učedníci se nepostí?“ Ježíš jim odpověděl: „Mohou hosté na svatbě truchlit, dokud je ženich s nimi? Přijdou však dny, kdy jim ženicha vezmou, a potom se budou postit.“

Půst je uměním! Mohu se postit špatně ke špatnostem, jak uvádí Izaiáš: „Hle, v postní dny vyřizujete své záležitosti a trýzníte všechny své dělníky! Hle, k sváru a hádce se postíte a bijete zločinnou pěstí.“ Špatný půst mě vede k nadřazenosti („snažím se víc než ostatní“), k sebeuspokojení („něco přece jen dělám“), k podrážděnosti („protože mi něco chybí“).

I půst patří k dovednostem, které se učíme od Ducha: ne nadarmo evangelista uvádí, že právě Duch vedl Ježíše na poušť, aby se postil (samozřejmě v jeho síle). Naše nezdary v postní praxi (a z nich vyplývající nechuť v tom něco dalšího podniknout) jsou příležitostí, abychom se s důvěrou obrátili k Duchu Svátému: jen On mě může učít pravému sebezáporu šitému na míru „tady a teď právě pro mě“. Tento sebezápor je plodem přítomnosti Ducha (Gal 5,23–24, plod je jediný, ale má několik podob, mj. zdrženlivost).

Pravý půst je prostředek, jak do duchovního života zapojit celé tělo, celého člověka: celou bytostí prožívám prázdno, které čeká na Boží naplnění, touhu, která se dá naplnit pouze Boží láskou.

Autentický půst mi umožňuje objevit nový vztah:

- k sobě („pokoření“, Iz 58,5)
- k druhým (soucit a milosrdenství, „rozvázat nespravedlivá pouta, lámat svůj chléb hladovému, popřát pohostinství, obléci nahého, neodmítat pomoc bližnímu“, Iz 58,6–7)
- k Ježíši (prožívání stesku a touhy po jeho blízkosti).

Díky postu mohu tedy prožívat hlubší a pravdivější lásku k sobě, k druhým, ke Kristu. A o to vposledku jde... nejen v době postní!

K praxi

K čemu tě vede tvůj sebezápor? K dobrému pocitu, že „něco děláš“? K větší nervozitě a agresivitě? K nadřazenosti? Nebo k něčemu pozitivnímu? V každém případě pros Ducha Svatého o dar „pravého postu“ pro tebe a pro tento čas.

Sobota po Popeleční středě – Obrácení jako uzdravení**1. čtení: Iz 58,9b-14**

Toto praví Pán: „Přestaneš-li utlačovat, ukazovat prstem, krivě mluvit, nasytíš-li svým chlebem hladového, ukojíš-li lačného, tehdy v temnotě vzejde tvé světlo, tvůj soumrak se stane poledním jasem. Hospodin tě stále povede, v nedostatku ukojí tvou touhu, posílí tvé údy. Budeš jako zavlažovaná zahrada, jako živé zřídlo, jehož voda nevysychá. Co od věků leží v troskách, tvůj rod znovu vystaví, obnoví základy zdíva zaslých pokolení. Budou tě nazývat: Ten, který zazdívá trhliny, ten, který obnovuje trosky k přebývání. Zastavíš-li svou nohu v sobotu, nebudeš-li vyřizovat své záležitosti v den mně zasvěcený, nazveš-li sobotu svou rozkoší a Hospodinův svátek úctyhodným, oslavíš-li ho tím, že nebudeš cestovat, že nebudeš vyřizovat své záležitosti a zbytečně tlachat, tu bude tvá radost v Hospodinu. Povznesu tě na vyšší zemi a nasytím tě dědictvím Jakuba, tvého otce. Ano, Hospodinova ústa to řekla.

Mezizpěv: Žl 86,1-2.3-4.5-6**Evangelium: Lk 5,27-32**

Ježíš uviděl jednoho celníka – jmenoval se Lévi – jak sedí v celnici, a řekl mu: „Pojď za mnou!“ Lévi nechal všeho, vstal a šel za ním. Ve svém domě pak mu vystrojil velkou hostinu. Spolu s nimi bylo u stolu celé množství celníků a jiných lidí. Farizeové a jejich učitelé Zákona reptali a řekli jeho učedníkům: „Proč jíte a pijete s celníky a hříšníky?“ Ježíš jim odpověděl: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní! Nepřišel jsem povolát k obrácení spravedlivé, ale hříšníky.“

„Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní! Nepřišel jsem povolát k obrácení spravedlivé, ale hříšníky.“

Tato Ježíšova slova prozrazují, že obrácení je *uzdravením*: a kdo by netoužil po uzdravení? Neboli: kdo by vlastně netoužil po obrácení? Vždyť je to cesta ke zdravému životu!

Každý z nás vstupuje do postní doby... s různými nemocemi. Někdo je paralyzovaný strachem a lhostejností, a proto se neangažuje. Někdo je příliš zahleděný do sebe (krátkozraký), někdo se příliš stará o budoucnost a domýšlí katastrofální scénáře (dalekozrakost), někdo rád přehání s jídlem nebo tráví příliš času u počítače (bulimie), někdo je vztahovačným... a takhle bychom mohli pokračovat hodně dlouho. Dnes se nemusím vyhnout pravdivému pohledu na sebe, nemusím použít make-up, abych zakryl své vrásky. Ježíš mě totiž mocně povzbuzuje: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní.“ Proto kdykoli vidím svou nemoc, tak mohu jásat, že on je tu pro mě a má moc mě uzdravit! On zná vhodnou terapii, a to i tehdy, kdy si připadám bezradný.

Jak se děje toto uzdravení? Přiblížením se k Ježíši. Tím, že ho následuji podobně jako Lévi. Tím, že zůstávám s ním podobně jako celníci a farizeové. Dnešní evangelium totiž neukazuje Krista, který uzdravuje slovem moci, ale spíše svou blízkostí. Jeho přítomnost je nakažlivá: šíří nákazu obrácení, „nákazu zdraví“ a uzdraveného života podle měřítek samotného Lékaře.

K praxi

Svatá Terezie z Ávily učí v duchu dnešního evangelia: „Vnitřní modlitba není, podle mého názoru, nic jiného než prodlévání u přítele, s nímž se často scházíme sami, prostě abychom byli u něj, protože s jistotou víme, že nás miluje“ (Kniha života 8,5).

Zkus to aplikovat právě teď.

1. neděle postní A – Syn, anebo sirotek?

1. čtení: Gn 2,7–9; 3,1–7

Hospodin Bůh uhnětl člověka z prachu hlíny a vdechl do jeho nozder dech života, a tak se stal člověk živou bytostí. Potom Hospodin Bůh vysázal zahradu v Edenu na východě a zasadil tam člověka, kterého uhnětl. Hospodin Bůh dal z půdy vyrůst rozmanitým stromům, líbezným na pohled, jejichž ovoce je chutné k jídlu, i stromu života uprostřed zahrady a stromu poznání dobra a zla.

Had byl nejlstivější ze všech polních zvířat, která Hospodin Bůh udělal. Privil ženě: „Řekl skutečně Bůh: Nejezte ze žádného stromu v zahradě?“ Žena odpověděla hadovi: „Smíme jíst ovoce každého stromu v zahradě, jen ovoce stromu, který je

uprostřed zahrady – pravil Bůh – nesmíte jíst a ani se ho nedotýkejte, abyste nezemřeli.“ Had na to ženě: „Ne, nezemřete. Naopak, Bůh ví, že kdybyste z něho jedli, otevřou se vaše oči a budete jako Bůh poznávat dobro i zlo.“ Žena viděla, že ovoce stromu je chutné k jídlu, vábné na pohled, lákavé pro poznání moudrosti, a proto si z něho utrhla a jedla, a dala též svému muži; byl s ní a jedl. Tu se jim oběma otevřely oči a zpozorovali, že jsou nazí. Sešili tedy fíkové listy a udělali si zástěry.

Mezizpěv: Žl 51,3–4.5–6a.12–13.14+17

2. čtení: Řím 5,12–19

Bratři! Jako skrze jednoho člověka přišel na tento svět hřích a skrze hřích smrt, a tak smrt přešla na všechny lidi, protože všichni zhřešili. Hřích ovšem byl na světě už před Zákonem – jenomže kde není žádný zákon, tam se hřích nepřičítá. Přesto smrt uplatňovala svou moc od Adama do Mojžíše i nad lidmi, kteří se neprohřešili nějakým podobným přestoupením jako Adam. Tento Adam je protějškem toho, který měl přijít. Ale s Božím darem není tomu tak, jako to bylo s proviněním. Kvůli provinění jednoho ovšem celé množství propadlo smrti. Ale ještě tím hojněji se celému množství lidí dostalo Boží přízně a milostivého daru prostřednictvím jednoho člověka, Ježíše Krista. A není tomu s darem tak, jako s hříšným skutkem onoho jednoho člověka. Neboť rozsudek nad proviněním toho jednoho přinesl odsouzení, kdežto Boží dar vede z mnoha provinění k ospravedlnění. Jestliže kvůli provinění jednoho člověka začala skrze toho jednoho člověka vládnout smrt, tím spíše v síle nového života budou kralovat skrze jednoho, totiž Ježíše Krista, ti, kdo v hojnosti dostávají milost a dar ospravedlnění.

Nuže tedy: jako provinění jednoho člověka přineslo odsouzení celému lidstvu, tak zase spravedlivý čin jednoho člověka přinesl celému lidstvu ospravedlnění, které dává život. Jako se totiž celé množství stalo neposlušností jednoho člověka hříšníky, tak zase poslušností jednoho se celé množství stane spravedlivými.

Evangelium: Mt 4,1–11

Ježíš byl vyveden od Ducha na poušť, aby byl pokoušen od ďábla. Když se postil čtyřicet dní a čtyřicet nocí, nakonec vyhladověl. Tu přistoupil pokušitel a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, řekni, ať se z těchto kamenů stanou chleby.“ On však odpověděl: „Je psáno: ‘Nejen z chleba žije člověk, ale z každého slova, které vychází z Božích úst.’“ Potom ho ďábel vzal s sebou do Svatého města, postavil ho na vrchol chrámu a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, vrhni se dolů. Je přece psáno: ‘Svým andělům dá o tobě příkaz, takže tě ponесou na rukou, abys nenarazil nohou o kámen.’“ Ježíš mu odpověděl: „Také je psáno: ‘Nebudeš pokoušet Pána, svého Boha.’“ Zase ho vzal ďábel

s sebou na velmi vysokou horu, ukázal mu všechna království světa i jejich slávu a řekl mu: „To všechno ti dám, jestliže padneš a budeš se mi klanět.“ Tu mu Ježíš řekl: „Odejdi, satane! Neboť je psáno: ‘Pánu, svému Bohu, se budeš klanět a jen jemu sloužit.’“ Potom ho ďábel nechal – i přistoupili andělé a sloužili mu.

Bohatý stůl Božího slova má jako hlavní téma pokušení. Zatímco první čtení ukazuje „jak podlehnout pokušení“, evangelium naopak „jak nepodlehnutí“. Druhé čtení pak spojuje oba momenty: skrze Adama (našeho starého člověka) přichází porážka a smrt, skrze nového Adama (Krista) vítězství a život.

Evangelium o pokušeních na poušti vykresluje Krista jako protiklad Adama a Izraele: na rozdíl od nich Kristus vítězí skrze důvěru a Boží slovo. Biblisté správně podtrhují, že Ježíš prožívá pokušení, která útočí na jeho identitu a poslání: „Jsi-li Syn Boží“, takto začínají první dvě svůdné nabídky toho Zlého. Ježíš je tedy ponoukán k tomu, aby nesprávným způsobem dokázal své synovství, svou mesiánskou roli.

Tato myšlenka se dá aplikovat i na náš život. Každé pokušení míří na mé hlubší já a klade otázky: „Kdo jsi před Bohem? Jaké je tvoje sebe-vědomí před Bohem? Vnímáš sebe jako syna (dceru)? Máš jistotu, že jsi milovaný? A že tedy dostáváš a dostáváš, protože Otec dává neustále? Že Boží milosrdenství vůči tobě je nové každého rána (Pláč 3,22–23)? A že na tebe padá milost za milostí (Jan 1,16)? Že se o tebe stará... a dává v příhodný čas?“

Pokud nemám takovou jistotu, budu žít jako ten, kdo si musí urvat a uzurpovat to, co mu nepatří. Nebo mu to patří, ale on si to bere v nesprávný čas nebo nesprávným způsobem. Například tak, že budu v modlitbě nutit Boha, aby mi něco dal (lze Boha k něčemu nutit?). Budu prosazovat sebe a své nároky agresivním způsobem („přikaz, ať se z těchto kamenů stanou chleby“). Budu se před druhými předvádět, abych vsadil na image, oblíbenost a přijetí („skoč z chrámu“). Budu usilovat o to „mít“ a „hromadit“ („dostaneš království“), protože „nejsem“ a „nemám v sobě bohatství“. Hřích čerpá svou sílu z toho, že parazituje na našem oslabeném (někdy dokonce chybějícím) sebe-vědomí Božího dítěte. Čím méně prožívám, že jsem milovaným synem (dcerou), tím jsem zranitelnější. Síla pokušení spočívá v tom, že „napadá“ moje oslabené sebevědomí, slabé vědomí „Božího synovství“: je to podobné jako s virem, který úspěšně nakazí toho, kdo má oslabenou imunitu. Toho podlomí a zlomí. Ale zdravého člověka se silnou imunitou nemůže přemoct.

Ježíš žije jako Syn: žije, že je milovaný, a proto dostává. Nemusí používat zbraně siláckého sebeprosazování: má jistotu, že mu Otec dává. Nepotřebuje království světa, protože má Otce. Nepotřebuje mít image, protože má v sobě obraz Otce, dokonce jeho přítomnost: nemusí „vypadat“, protože „JE“, „JE Ten, který JE“.

K praxi

Kdo jsi před Bohem? Jaké je tvoje sebe-vědomí před Bohem? Vnímáš sebe jako syna (dceru)?

Žiješ jako milovaný syn, který dostává milost za milostí? Anebo jsi sirotek, který je v životě fakticky sám?

Žiješ bezmeznou důvěru dítěte, které spoléhá na Otce... i když je na poušti, osamocené a zavalené problémy?

1. neděle postní B – Neboj se divoké zvěře!

1. čtení: Gn 9,8–15

Toto řekl Bůh Noemovi i jeho synům: „Uzavírám smlouvu s vámi i s vašimi potomky a se všemi živými tvory u vás: s ptáky, s veškerou krotkou i divokou zvěří země, se vším, co vyšlo z archy, se všemi živočichy země. Uzavírám s vámi smlouvu: Nic, co má tělo, nebude už zahubeno vodou potopy, už nepřijde potopa, aby zpusťovala zemi.“ Bůh dodal: „Toto je znamení smlouvy, které zřizují mezi sebou a vámi i mezi každým tvorem u vás na budoucí pokolení: Kladu do mraků svou duhu a ta bude znamením smlouvy mezi mnou a vámi. Když nakupím nad zemí mraky a v mračích se objeví duha, vzpomenu si na svoji smlouvu, která je mezi mnou a vámi a mezi každým živým tvorem, který má tělo. Voda už nevzroste k potopě, aby zahubila každé tělo.“

Mezizpěv: Žl 25,4–5ab.6+7bc.8–9

2. čtení: 1 Petr 3,18–22

Milovaní! Kristus vytrpěl jednu smrt za hříchy, spravedlivý za nespravedlivé, aby nás smířil s Bohem. Byl sice usmrčen podle těla, ale podle ducha dostal nový život. V tom duchu šel a přinesl zprávu duším uvězněným. Oni kdysi nechtěli poslechnout, když Bůh v Noemově době shovívavě vyčkával, zatímco se stavěla archa. Jen několik osob, celkem osm, se v ní zachránilo skrze vodu. Voda, která tehdy byla

předobrazem křtu, i vám nyní přináší spásu. Ne že by křest smýval špínu z těla, ale vyprošuje nám u Boha, aby bylo čisté naše svědomí, a působí to zmrtvýchvstání Ježíše Krista. On se odebral do nebe, je po Boží pravici a jsou mu podřízeni andělé, mocnosti i síly.

Evangelium: Mk 1,12–15

Duch vyvedl Ježíše na poušť. Byl na poušti čtyřicet dní a byl pokoušen od satana, žil tam mezi divokými zvířaty a andělé mu sloužili. Když byl Jan Křtitel uvězněn, přišel Ježíš do Galileje a hlásal tam Boží evangelium: „Naplnil se čas a přiblížilo se Boží království. Obratťe se a věřte evangeliu.“

Štíři, jedovatí hadi, divoké šelmy – i taková setkání mohou zpestřit naše putování pouští. Jsou tam zvířata agresivní, lačná, nelítostná, řvává. Komu by se nepodlomila kolena při pohledu na otevřené chřtány šelem? A kdo by se nechvěl před jedovatým hadem? Vydát se sám do pouště předpokládá velkou statečnost... anebo bláznovství. Ale je možné zvolit jinou variantu: vybrat si schopného a vybaveného průvodce. S ním se člověk neztratí a nemusí se obávat nečekaných překvapení.

Právě tuto variantu zvolil Ježíš. Nevydal se sám, vybral si průvodce – ba spíš naopak... Ježíše si vyhlédl Průvodce, který ho pak do pouště zavedl. Je to Průvodce s velkým „P“, Duch Boží.

Ježíšův model je použitelný i pro nás. Znamená to, že bychom se měli vydat na Saharu či arabskou poušť? To těžko. Ani to neznamená, že bychom se měli uchýlit na nějaké opuštěné místo. I tak však platí, že každý se má vydat na poušť – přinejmenším (a tím spíš) na prahu postního období.

Co je tedy ta záhadná poušť? Je to to místo, kde je každý z nás opravdu sám před Bohem (a před sebou) – jako na poušti. Místo, kde jsou také divoké šelmy. Ale zároveň prostor, kde je možné zažít Boží zásah, jeho blízkost (Kristus to zažil skrze anděly). Jistě není těžké vystopovat, že se jedná o poušť našeho nitra.

Jít do takové pouště není o mnoho snazší než se vydat na Saharu. Proč? Vždyť je nám bližší jít do města, mezi lidi, „na tržiště“, kdežto už samotný nápad sestoupit do vlastní pouště může být skličující: není příjemnější zapnout počítač či televizi, aby člověk zapomněl na vlastní pustinu? Co tam najdeme? Prázdnotu, samotu, pusto, sucho bez kapky životodárné vody. A navíc ty nebezpečné šelmy! Jsou to šelmy našich nechočených sklonů: agrese (vůči sobě či druhým – hněv, neodpuštění, pomstychtivost, nesnášenlivost), neukojená lačnost (po jídle či okouzující technice,

po stále nových vzrušeních, po úspěchu, po penězích a zbytečném komfortu). Nezavírat oči před tím, že takové šelmy jsou i ve mně – to vyžaduje velkou pravdivost. A dívat se této zvěři do očí, pozorovat její otevřený chřtán – to chce opravdovou odvahu.

Podniknout takovou výpravu „do pouště“ by bylo šílenstvím. Jak nepodlehnout takovým dravcům? Ale my nemusíme a ani nemáme jít sami – máme jít s Duchem, zrovna tak jako Kristus. Duch Ježíšův má být tím Průvodcem, krácejícím po našem boku. S ním se nemusíme obávat, že by nás lačné šelmy pohltily. Co to však znamená konkrétně? Kdykoli se snažím pravdivě vidět svou vnitřní poušť, mám to udělat v Boží přítomnosti, před jeho očima. Jinak se snadno stane, že mě vyděsí množství zla schovaného ve mně. Možná se dokonce sám sobě znelíbím a znechutím. A to by znamenalo, že mě šelmy už přemohly. Naopak mě nemohou přemoci, pokud se věrně držím Průvodce, i přes hrozivou přítomnost „divoké zvěře“. Čím pravdivější pohled na „svou poušť“, tím větší důvěru v Boží dobrotu vůči mně!

Ale to není všechno! S Průvodcem se nejen nemusíme bát pouště, ale dokonce můžeme ty šelmy přemáhat a ochočit! Budeme-li zvat Ducha do těch svých „pouštních krajů“ obývaných divokou zvěří, zažijeme postupný zázrak, že takové šelmy přestanou být našimi nepřáteli (kteří nás vnitřně rozervávají), a stanou se našimi věrnými přáteli. Agrese a lačnost ve svých nejrůznějších podobách přestanou páchat na nás (!) násilí – upokojí se a ztichnou jako moře po bouři. Naše rozervané nitro tak najde vnitřní harmonii. Šelmy nám budou sloužit: emoce a roztržštěné síly se sjednotí, přestanou bojovat proti nám a začnou nám v životě pomáhat. A obnoví se ten zázrak, který se udál při Ježíšově pobytu na poušti – návrat do ráje, úsvit nového stvoření.

Toto však není jednorázová záležitost (pouze na tuto neděli!), spíš je to dobrodružství celopostní (či dokonce celoživotní). A cílem má být nově nalezená harmonie, ochočení divokých zvířat, nové stvoření – v neděli Vzkříšení.

K praxi

Ježíš tě zve... na poušť. Nechceš vstoupit do své vlastní pouště? Podívat se tváří v tvář šelmám, které tě občas ničí? Pojmenovat tyto negativní emoce a sklony: agresivitu, hněv, smutek, lenost k dobru, život pod diktátem mobilu či sociálních sítí...? Nezapomeň – jen s pomocí Ducha můžeš tyto šelmy ochočit! K tomu tě povzbuzuje i svatý Pavel, který proti